

Nyheter från EU-projektet SUPERB

Mars 2023

Hej!

Jag tänkte börja det här brevet med några saker som jag egentligen tror att ni redan har koll på, men jag vill ändå påminna er eftersom det är hela grunden till varför SUPERB-projektet finns.

Vi människor och våra samhällen är helt beroende av naturen och väl fungerande ekosystem. Det handlar till exempel om insekternas pollinering så att vi får mat, skogarnas produktion av byggmaterial och kolbalanserande funktion, och våtmarkernas rening av vatten. Tyvärr tror jag inte att det har undgått någon att klimatet förändras och att klimatsmart anpassning och restaurering behövs.

Medvetenheten om klimatförändringarnas effekter och vikten av att förvalta skog och annan natur på ett sätt som är mer skonsamt för ekosystemen har ökat betydligt under senaste tiden. Det gäller såväl bland beslutsfattare på global och europeisk nivå som bland enskilda markägare i Sverige och Västerbotten. Vi måste helt enkelt börja agera nu för att restaurera ekosystemen så att de kan leverera nyttigheter till oss även i framtiden!

Frågan är bara hur det ska gå till? Hur ska vi förvalta skogen långsiktigt hållbart så att funktionen hos skogens ekosystem och skogens sociala värden förbättras, samtidigt som vi fortsatt vill kunna ta ut biomassa från skogen? Hur ska vi sköta virkesproduktionsskog och avsatt och skyddad skog så att de tillsammans bidrar på bästa sätt till friska och väl fungerande ekosystem i större skala? Vilka åtgärder ska vi göra var? Kan restaurering av skog vara en nyckel i framtidens skogsförvaltning? Hur ska/kan allt detta finansieras? Vem ska göra vad? Vilka roller kan/ska/bör markägare, myndigheter, företag och börshajar ha? Det är sådana frågor, med ett särskilt fokus på restaurering av skog, som SUPERB-projektet handlar om – i Västerbotten, Sverige och Europa.

Vad händer i projektet då, rent konkret? Massor! Efter en lite trevande start 2022, då den svenska delen av SUPERB framför allt fokuserade på att planera för åtgärder tillsammans med olika samverkanspartner och bistå övriga delar av SUPERB-projektet med information från vårt demo-område, har vi under 2023 börjat öka tempot. Vi har redan startat "före-åtgärd-inventeringar" av fåglar och senare i år kommer de faktiska restaureringsåtgärderna komma igång. Och vi kommer att ha informations- och diskussionsträffar med markägare, kommuner och annat spännande. Välkomna att läsa mer om vad som händer i detta nyhetsbrev!

Om du har några frågor eller vill diskutera hur du eller din organisation kan samarbeta med oss i den svenska delen av SUPERB – hör gärna av dig!

Åsa Granberg

Koordinator för det svenska demo-området i SUPERB

Asa.granberg@lansstyrelsen.se

Restaurering i Ume älvdal och i Ekopark Skatan

Tack vare att den svenska delen av SUPERB har möjlighet att samarbeta med Umeå kommun och Sveaskog så kommer praktiska restaureringsåtgärder att kunna starta till sommaren/hösten 2023. Syftet med åtgärderna är dels att skapa demonstrationsområden för olika typer av restaureringsåtgärder och dels att på ett kontrollerat sätt kunna följa upp kostnader och ekologiska effekter av åtgärderna.

Ume älvdal, ett av restaureringsområdena, ligger just uppströms Umeå centrum, längs älven från Baggböle upp till Sörfors. Här planeras åtgärder för att skapa lämpliga skogar för den vitryggiga hackspetten, bland annat genom att avverka granar för att skapa en ljusare och öppnare skog. Även en del lövträd kommer att skadas eller avverkas för att skapa död ved som blir mat och lämpliga boplatser för både insekter och fåglar. För att följa upp effekten av åtgärderna har vi redan nu, innan åtgärderna genomförs, påbörjat inventeringar av fåglar i området med hjälp av ljudinspelningsboxar. Under hösten kommer även fladdermöss inventeras. Inventeringarna kommer sedan upprepas efter att restaureringarna har genomförts.

I Ekopark Skatan, nordväst om Hällnäs i Vindelns kommun, ligger ett annat av projektets restaureringsområden. Ekoparken ägs av Sveaskog som har avsatt Skatan som ett av flera områden i landet där de bedriver skogsbruk med hög grad av naturhänsyn. Ekopark Skatan är talldominerad och i äldre tider har det brunnit ofta i detta område. Numera brinner skogarna i Sverige betydligt mer sällan. Här har Sveaskog redan gjort en hel del restaureringsåtgärder, både naturvårdsbränningar och annat. Inom ramen för SUPERB-projektet kommer ytterligare åtgärder att genomföras, till exempel åtgärder för att efterlikna de skador som uppstår på träden och marken vid en skogsbrand, åtgärder för att återställa hydrologin i dikade skogsbestånd och åtgärder för att skapa lövträdsdominerade områden, vilka ska likna de lövdominerade områden som ofta uppkommer efter en naturlig skogsbrand.

Fältträffar och kommunbesök

Under 2023 planerar den svenska projektgruppen och Skogsstyrelsen träffar i fält med markägare för att tillsammans titta på och diskutera restaureringsåtgärder och alternativa skogsbruksmetoder. Förhoppningsvis får vi även med oss någon annan rådgivande skogsaktör. För de markägare och andra som är intresserade kommer även inomhusträffar att anordnas för fortsatta diskussioner om var i landskapet olika typer av åtgärder lämpar sig bäst, liksom även lite mer information och omvärldsspaning kring ämnet restaurering. Under projektet kommer den svenska projektgruppen även försöka besöka kommunerna i biosfärområdet för att, om intresse finns, berätta om projektet och om vad som är på gång när det gäller restaurering av natur, både för politiker och allmänhet. Först ut av kommunerna är Vännäs, Lycksele och Sorsele, i maj–juni 2023.

Vi vill också träffa och samtala med andra personer som lever och verkar i skogslandskapet. Syftet med samtalen och kontakterna är både att fånga upp åsikter, behov och syn på skoglig restaurering, men även att informera om vad som är på gång i Sverige, Europa och världen, när det gäller restaurering av natur i allmänhet och skoglig restaurering i synnerhet.

SUPERB-projektets internationella ledning på besök i Västerbotten

En söndag i slutet av januari fick den svenska delen av SUPERB besök av flera personer ur SUPERBs projektledning från Nederländerna och Spanien. Den svenska projektgruppen bjöd först på en tur till Stora Tuvan i Umeälvens delta, där besökarna fick se ett område där Länsstyrelsen redan har genomfört restaureringsåtgärder för vitryggig hackspett. Tyvärr sågs ingen hackspett, men deltagarna fick se "facit" för hur de planerade åtgärderna i Ume älvdal ska bli när de är genomförda. Sedan besöktes restaureringsområdet i Ume älvdal och Marlene Olsson från Umeå kommun berättade om de planerade åtgärderna och om processen med att hitta finansiering för projektet, att få med markägarna "på tåget" med mera. Vi hann till och med att diskutera lite om klimatförändringarnas effekt i området, i och med att det idag finns relativt stora, självsådda lönnar i området och att det på senare år även börjat dyka upp självföryngrade ekplantor i området, vilket är en ny företeelse. Efter uppskattad lunch på Brännlands värdshus gick färden upp till Ekopark Skatan. Eftersom endast ett fåtal vägar i Skatan är plogade kunde vi inte besöka något av de planerade restaureringsbestånden. Istället fokuserade mycket av diskussionen på rennäring och dess förutsättningar ibland alla renar i Skatan, vilket var helt nytt för de allra flesta av besökarna. Efter en lång dag släppte vi sedan av våra, till synes nöjda besökare vid deras hotell i Umeå.

Klicka här för att läsa mer om deras upplevelser: <https://forest-restoration.eu/restoring-forests-one-peck-at-a-time/>

Kastanjer och björnar i spanskt demo-område

I månadsskiftet februari-mars besökte Bengt Gunnar Jonsson, SLU/Mittuniversitetet och medlem i den svenska projektgruppen, vårt partnerområde i Spanien för att diskutera deras utmaningar och hur de ser på att skala upp sina resultat. Här är hans rapport:

"I det spanska demo-området Castille and Leon står också regional utveckling högt på dagordningen. Kastanjer har en lång kulturell historia i Kastilien och där kastanjenötterna använts för att producera mjöl i långa tider. De är också en exportvara i dag. Här finns dock möjlighet att utveckla en lokal produktion och där plantering av kastanjetråd i skogar som behöver restaureras är ett sätt att nyttja skogen hållbart. De har dock stora problem med bränder efter en långtgående landskapsomvandling sedan 1980-talet. Stora delar av skogarna har varit hårt nyttjade, blivit glesa och där dagens brist på skötsel lett till stora områden med buskvegetation som är extremt brandkänslig. Här behövs insatser som röjning och att överföra bestånden till mer grovstammiga och slutna skogar. Förutom traditionell skogsskötsel planteras också olika bärande träd. Här finns en koppling till den Kantabriska björnen. Den är hotad och har sitt viktigaste utbredningsområde i regionen. Fler bärande träd och en annan skogsstruktur anses gynna björnen och underlätta spridning mellan olika områden."

Klicka här för att läsa mer om det spanska demo-området Castille and Leon: <https://forest-restoration.eu/demo-area-castille-and-leon/>

Ny bok om den boreala skogen i ett förändrat klimat

För de som vill sätta sig in lite mer i förhållandena i det nordliga skogslandskapet så vill vi varmt rekommendera den nya, tvärvetenskapliga boken "Boreal Forests in the Face of Climate Change: Sustainable Management". I den beskriver och diskuterar 94 forskargrupper och institutioner från 20 länder, däribland våra egna svenska SUPERB-projektmedarbetare Johan Svensson och Bengt Gunnar Jonsson, aktuella frågor, paradigm och utmaningar kopplade till boreal skogsförvaltning i ett förändrande klimat. Boken sammanfattar både tidigare forskning och kunskap liksom för fram nya idéer som nyligen har börjat utforskas. Boken behandlar en rad aktuella ämnen från

störningsregimer, biologisk mångfald, motståndskraft, övervakning, trender, utmaningar till skogsförvaltning och samhälle och den ger även en bra beskrivning av både de olika typer av restaureringsåtgärder som planeras i det svenska demo-området, liksom restaureringens roll på landskapsnivå. Boken är redigerad av Miguel Montoro Girona, Hubert Morin, Sylvie Gauthier och Yves Bergeron och ingår i serien "Advances in Global Change Research" som ges ut av Springer.

Klicka här för att ladda ner boken: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-15988-6>

Mer info om SUPERB

Klicka här för att läsa mer om framförallt den svenska delen av SUPERB-projektet (på svenska): <https://www.skogsprogramvasterbotten.se/genomforande/pagaende-superb/>

Klicka här för att läsa mer om SUPERB-projektet och de olika demoområdena (på engelska): <https://forest-restoration.eu>

Klicka här för att läsa de senaste nyheterna från SUPERBs alla demo-områden (på engelska): <https://forest-restoration.eu/news-events/>

Faktaruta SUPERB

Syftet med EU-projektet SUPERB, som pågår 2022–2025, är att utveckla kunskap om, skapa förutsättningar för, och genomföra storskalig restaurering av skogar och skogslandskap i hela Europa – i samarbete med lokalsamhällen, markägare och andra partners.

Mycket av genomförandet är baserat i tolv så kallade demo-områden utspridda i flertalet länder inom EU. Demo-områdena representerar både många olika skogstyper, men även många olika typer av restaureringsåtgärder, och visar på ett tydligt sätt hur de olika skogarna, behoven och möjligheterna till skoglig restaurering kan se ut i Europa.

Det svenska demo-området, som utgörs av Biosfärområde Vindelälven-Juhttáthakka, är det enda demo-området inom SUPERB som representerar den boreala skogen. Den svenska delen av SUPERB leds av Sveriges lantbruksuniversitet tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten, i samverkan med Biosfärområde Vindelälven-Juhttáthakka, Skogsprogram Västerbotten och Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen
Västerbotten

SKOGSPROGRAM
VÄSTERBOTTEN

SKOGSSTYRELSEN